

Som ulve i natten sneg de sig ind på byttet.

Fliegerhorst Grove.

Kommandocentral ved radarstation. Museumsopstilling.

Samlet og redigeret v. Arne Mosgaard.

Flyvepladsen i Grove. Fliegerhorst Grove.

Jagerabschnitt Dänemark og Fliegerhorst Grove
blev overtaget af RAF i hel tilstand.

Som ulve i natten.

De tyske natjagere i sneg sig rundt i lufrummet over Jylland, hvor de som sultne ulve om natten jagtede de engelske flyvemaskiner.

Tre ”flyveresser” fra Jagdabschnittzenter Gedhus. Foråret 1945.

Fra venstre oboleutnant Koch, hauptmann Velmeden, der var Einsatz-Offizier ved I./ NJG og hauptmann Schröder. Der er flere rapporter, som fortæller, hvordan de tre piloter i ly af nattens mørke bagfra sneg sig ind på deres ofre. Så slog bødlerne til. Resultaterne: Mangen en ung engelsk flyver er landet på de jysk marker.

Billedsamling på grundlag af materiale fra aviser og, ikke mindst en billedserie fra museet ved FSN Karup.

Samlet og redigeret v. Arne Mosgaard.

Fliegerhorst Grove. Jagerflyvepladsen ved Karup.

Pladsen blev anlagt i 1940, og den var under fortsat udbygning frem til 1945, hvor engelske styrker straks efter befrielsen besatte den store flyveplads, som på dette tidspunkt var samlingsplads for mange tyske fly og andet interessant krigsmateriel.

Jagerflyvepladsen i Grove, 1944.

Tyske piloter og jordpersonel nyder en fredelig og afslappet tilværelse i den danske sommer. I baggrunden til venstre ses et par af de store hangarer, hvor de frygtede natjagere med nyeste radarudstyr antagelig befandt sig. Når de allierede bombemaskiner på deres togter kom ind over landet, gik natjagerne på vingerne, og maskinerne fra Grove nedskød i disse år et stort antal af amerikanske og engelske fly. To soldater med maskingevær er nedgravet i skyttehul bag de afslappede officerer. I midten general W. Schwabedissen m. lys stribe på bukser.

Tyske luftværnssoldater instrueres i flykending og skydning mod fjendtlige fly. De kraftigt forsvarede flyvepladser skulle de engelske maskiner helst undgå. I tidens løb var der nogle engelske piloter, som glemte at tage højde for den kraftige tyske flakild langs Vestkysten og rundt om ved større tyske anlæg.

Grove jagerflyveplads, 1943.

Tyske flyverofficerer foran kontrollårnet på flyvepladsen. Fra venstre en løjtnant med adjudantsnor, oberst Böhmer, oberstløjtnant Brograr og en oberleutenant. Adjudanten til venstre bærer en mishandlet kasket, en såkaldt "Jägermütze", der kun blev båret af kampiloterne, en tiltaget ret, som blev holdt i hævd.

Med megen fest og stor parade fik Fliegerhorst Grove overdraget de første værkstedsbygninger. Det var danske entreprenører og arbejdere, der havde udført arbejdet under den tyske organisation Todt. Som det ses på begge billeder, var de danske myndigheder repræsenteret ved flere højtstående politifolk. Til højre i det øverste billede ses politimester Paul Hansen fra Herning. Manden med hatten kan være landinspektør Aage Zoffmann fra Herning.

Tyskerne var godt i gang med udbygningen af de mange faciliteter på Grove Flyveplads. På billedet er Hangar I netop blevet færdigbygget. Begivenheden markeres med en særlig overdragelse, hvor omegnens politimestre deltager, hvorved de fulgte et indenrigsministeriel cirkulære fra august 1940. Byggerierne på flyvepladsen fortsatte under hele besættelsen. Det blev til et utal af træ- og stenbygninger samt over 100 større eller mindre bunkers.

Grove jagerflyveplads, 1944.

Selv om piloter og andet personel måske var i beredskab, så var der tid til en hyggestund, for det gik løs. Til højre i billedet ses General Leutnant Walter Schwabedissen. Han var chef for 2. Jagddivision ved Stade, som det tyske luftforsvar i Danmark hørte ind under. Senere blev han kommanderende general for det tyske luftforsvar i Danmark.

Grove jagerflyveplads, 1943.

Freden og hyggen på den store flyveplads ude i den jyske hede kunne hurtigt vendes til krigens alvor. Undertiden blev også tyskernes jagerfly skudt ned. Her betragter oberst Böhmer sammen med andre officerer resultatet af en sådan nedskydning. Der findes flere beretninger og rapporter om luftkampe, hvor tyske piloter jævnligt kom til kort over for de allieredes jagere, der eskorterede bombemaskinerne på deres togt.

Grove jagerflyveplads, november, 1943.

En dag i november 1943 blev det stor ståhej på flyvepladsen. Alle officererne mødte frem i deres stiveste puds med ekstra blanke støvler. Der var optræk til, at alt ville blive set efter i sømmene. Alle var parat til modtagelse af en berømt, berøgtet og højt respekteret krigsherre, nemlig selveste feltmarskal Ervin Rommel. Til venstre oberst Schosser bag ham oberst Böhmer.

Grove jagerflyveplads, november 1943.

Endelig ankom det fly, som alle havde ventet så spændte på. En smilende feltmarskal med staven i hånd steg ud af maskinen. Det blev vel det fineste besøg Karup modtog under besættelsen. Velfærdsafdelingen havde sørget for både beværtning og underholdning under besøget. Pressefolkene var mødt frem. De fik deres billeder.

Grove jagerflyveplads, november 1943.

Inden den berømte feltmarskal ankom, var der arrangeret et program med forskellige indslag, bl.a. en jagt i terrænet ude ved Grove Kirke. Ørkenræven, Rommel, deltog derfor i en *fredelig* rævejagt på den jyske hede. Blandt de civile gæster ses fra venstre en herre med blød hat og pibe. Det er landinspektør Aage Zoffmann fra Herning. Han havde i embeds medfør forestået eksproprieringsforretningerne, da de mange landmænd omkring Grove i 1940 afstod deres jorder til den store flyveplads. Ofte til fordel for bønderne. I besættelsesårene udførte landinspektøren et omfattende arbejde ved anlægget af basen. Ofte havde tyskerne brug for Zoffmanns hjælp ved deres meget nøjagtige udmålinger af både det ene og det andet. Stedet for nedstyrtede fly blev udmålt ved landinspektørens indsats. I et tilfælde bl.a. af hensyn til erstatning for en hest, der blev dræbt af et nedstyrtet fly. Zoffmanns arkiv fra embedet i Herning blev beslaglagt i forbindelse med sagen for værnemagerarbejde mod ham. Senere blev det meget omfattende arkivmateriale frigivet og leveret tilbage til embedskontoret i Herning. Arkivet rummer materialet vedrørende landinspektørens mangeartede opgaver på flyvepladsen.

Parade ved indvielse af nybyggeri. Den kraftige officer til højre er måske kommandant, oberst Edzard.

Parade og modtagelse af en general fra Luftwaffe.

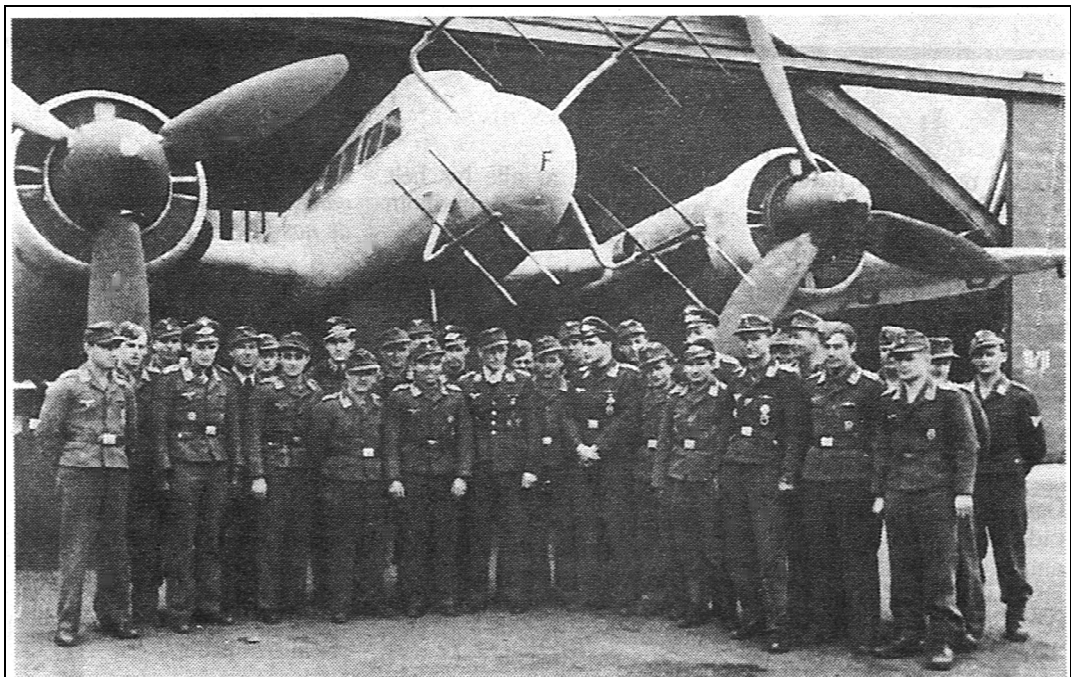

Foto: Flyvestation Karups Historiske Forening.

En Ju 88 natjager fra Nachtjagdgeschwader 3. med I. Gruppens besætning foran. Chefen, major Husemann står i midten. Billedet er taget kort før maj 1945.

Natjager Ju 88R-1 efter landing i Skotland 9. maj 1943. Flyet var kraftigt bevæbnet med tre 20 m/m maskinkanoner, tre 7,7 m/m og et 13 m/m maskingevær. Det var nyeste flytype i jagerafdelingen i Grove.

RAF overtager.

Soldater fra RAF overtog kort efter 5. maj 1945 flyvepladsen ved Grove.

Kommandobunkeren var centret for tyskernes luftforsvar. Her samledes alle radarvarslinger, og det var ligeledes fra dette center jagerne blev dirigeret frem mod de allierede fly.

Her ses engelsk soldat på vagt ved bunkeren.

Kun få gange i løbet af krigen blev der rettet egentlige angreb mod Grove Flyveplads. Her er en beretning:

Illegal Information nr. 326 III, 6. Nov. 1944:

Natten til Torsdag den 2. November kastede allierede Flyvere Bomber over Karup Flyveplads. Der blev anrettet Skader paa Startbanerne. Natten til Fredag var der igen Maskiner over Flyvepladsen, men om Skader ved dette Angreb ved man endnu ikke noget.

Tyskerne afgav ikke oplysninger om sådanne angreb til den danske offentlighed. Derfor var det væsentlige indslag, når den illegale presse kom med nyheder af denne kategori, der nyhedsmæssigt blev frigivet af RAF, når piloterne havde aflagt rapporter efter et togt over Danmark.

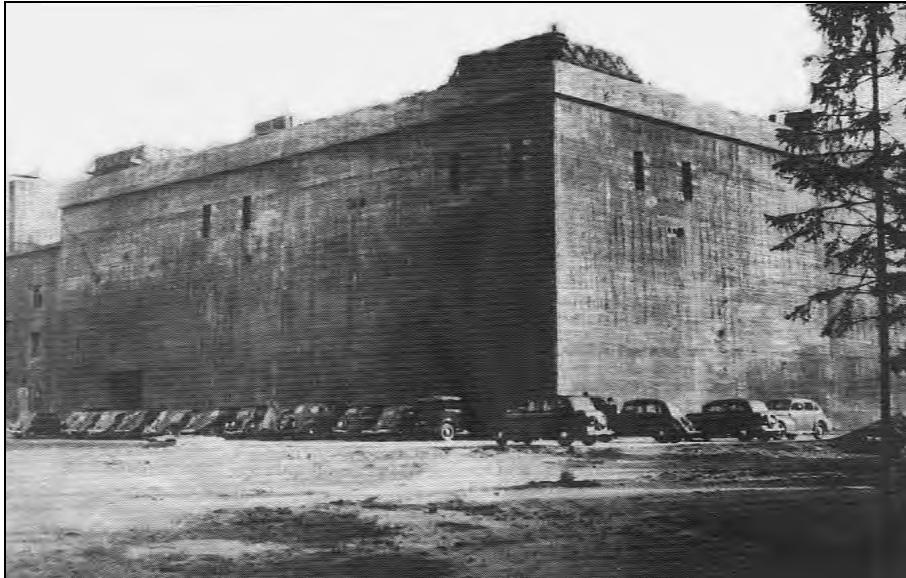

RAF-fly af typen Wellington på Grove jagerflyveplads, maj 1945.

Fly fra Royal Air Force på flyvepladsen straks efter kapitulationen i maj 1945. Den 5. maj havde tyskerne midlertidig overdraget flyvepladsen til modstandsledelsen i Herning, som samme dag om morgenen efter ordre fra Frihedsrådet havde sendt en ung officer, Robert Dalbøll, til basen for at modtage den tyske overgivelse. Nogle dage efter besatte engelske tropper pladsen. Dermed var der lukket for en tid. Englænderne undersøgte i fred og ro, hvad det var, tyskerne havde i Grove, en flyveplads, der sjældent havde været udsat for bombing.

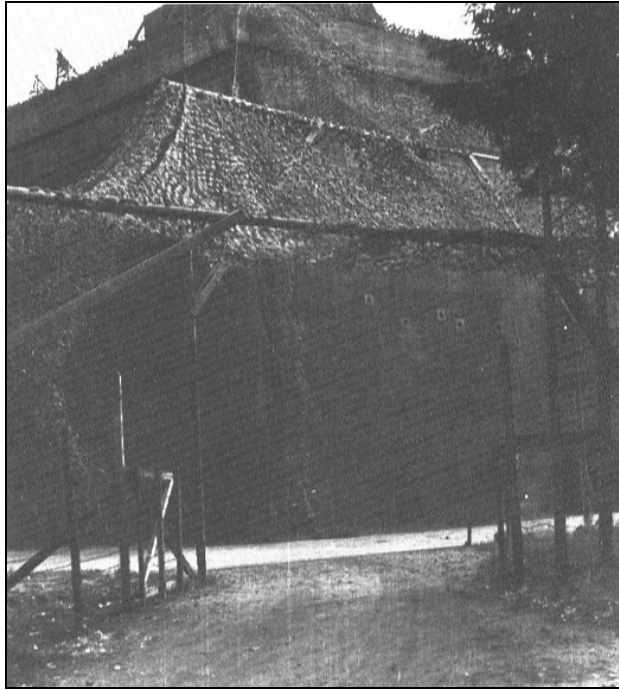
Amerikanske og engelske militærfly på Grove jagerflyveplads, maj 1945.

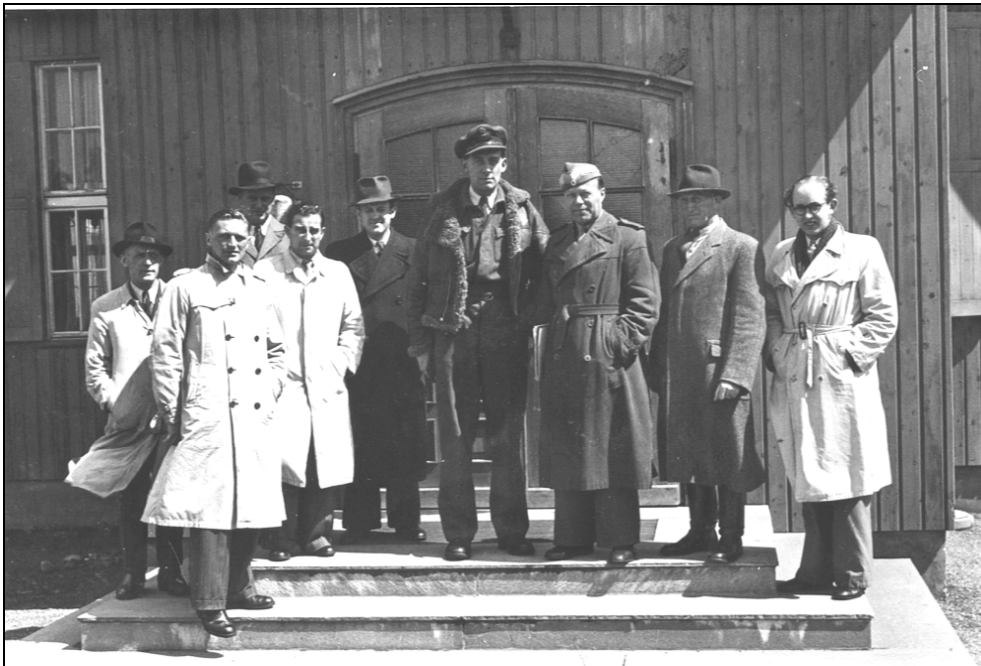
Den store bunker på Grove flyveplads hvorfra det tyske luftforsvar blev ledet. Efter Feltmarskal Rommels inspektion i november 1943 blev *Jagerabschnittführer Dänemark* oprette den 28.12.43. Var fra dette tidspunkt klar til at fungere. Lederne blev oberst Bongartz og oberst Vieh. Luftwaffes chef i Danmark generaløjntant Schwabedissen flyttede til Grove og generalmajor Boner blev *Jagdführer Dänemark*. Efter kapitulationen gennemførte RAF en afprøvning af det tyske materiel og luftforsvar. Fra England blev der sendt en bombeeskadre mod Karup, hvor tyske radarfolk viste de engelske officerer, hvad deres forsvar var i stand til at præstere. Efter øvelsen blev det tyske radarmateriel demonteret og ført til England. Kommandobunkeren kunne ikke ødelægges. Efter oprettelsen af Det danske Flyvevåben blev bunkeren hjemsted for Flyvertaktisk Kommando, der fortsat opererer fra dette sted. Bunkeren er her set fra nordsiden med Annekset yderst til venstre.

Kommandobunkeren „Gyges“. Set fra syd og vest. Den 28. december 1943 rapporteredes Jagdabschnittführer Dänemark operationsklar på Fliegerhorst Grove. Hovedkvarteret var den store bunker, det største tyske bygningsværk i Danmark under krigen og lidt større end tilsvarende divisionsbunkere andre steder i Europa. Den er 18 m høj. Den går dybt under jorden. De tykkeste ydermure er metertykke. Bunkeren var sløret, og på taget var der anbragt 20 mm luftværnsstillinger. Lidt til højre for den ramponerede bil ses hovedindgangen. Adgang til selve bunkeren sker gennem et slusesystem. Den 14. september 1943 blev funktionen ”Jagdabschnittführer Dänemark“ oprettet på Fliegerhorst Grove. Jagdabschnittführer Dänemark var underlagt 2. Jagddivision, der var stationeret i Stade sydvest for Hamburg. Jagdabschnittet fungerede som en enhed under 2. Jagddivision og havde ansvaret for det tyske jagerforsvar af Danmark – undtagen sydligste Jylland og Bornholm.

Indkørsel til bunkerens hovedindgang. Det indre område omkring bunkeren var overdækket med sløringsnet. Biler og mandskab kunne opholde sig under sløringen. Evt. luftfotos ville derfor ikke afsløre særlig aktivitet.

Grove jagerflyveplads, 25. juni 1945.

Dagen, som presse og fotografer havde set frem til, oprandt sidst i juni 1945. Der blev fotograferet og gjort notater. I dagene efter bragte de to aviser i Herning sidelange reportager fra besøget. Der havde været meget mystik om flyvepladsen, der i besættelsesårene *kun* havde været omtalt som "en stor arbejdsplads", og mest i forbindelse med arbejdsulykker. Royal Air Force og det danske forsvar havde inviteret til 'en rundtur på pladsen' for pressen og modstandsfolk. På billedet ses blad- og pressefolkene og modstandsledere sammen med værterne. Fra venstre: Herman Jensen, Robert Dalbøll på nederste trappetrin, Jens Jespersen, Viggo Hærvig, en RAF squadronleader, kaptajn B. Møller, H. Skøtt og Mogens Bendixen.